

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА

**СЕКТОР ОСИГУРАЊА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

Извештај за друго тромесечје 2019. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	4
1.1. Учесници на тржишту	4
Друштва за осигурање	4
Остали учесници на тржишту	5
1.2. Структура портфеља осигурања	5
1.3. Билансна сума и билансна структура	7
Билансна сума	7
Структура активе	8
Структура пасиве	9
2. Показатељи пословања	10
2.1. Адекватност капитала	10
2.2. Квалитет имовине	11
2.3. Инвестирање средстава техничких резерви	11
2.4. Профитабилност	13
2.5. Ликвидност	14
3. Аутоодговорност	14
4. Закључак	14

Списак скраћеница и појмова

млн	милион
млрд	милијарда
T2	друго тромесечје у години – период од 1. 1. до 30. 6.

1. Тржиште осигурања¹

1.1. Учесници на тржишту

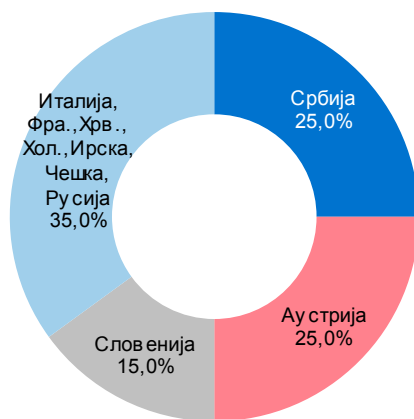
Друштва за осигурање

На крају Т2 2019. године у Републици Србији је пословало 20 друштава за осигурање, што је за једно друштво мање него у истом периоду претходне године.² Искључиво пословима осигурања бави се 16 друштава, а пословима реосигурања четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бави се четири друштва, док искључиво неживотним осигурањем, односно и животним и неживотним осигурањем по шест друштава.

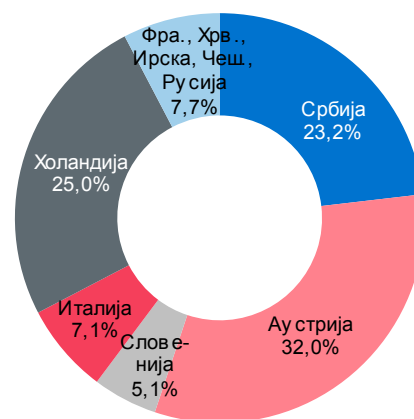
Посматрано према власничкој структури капитала, од 20 друштава за осигурање, њих 15 је у већинском страном власништву.

Друштва за осигурање у страном власништву бележе преовлађујуће учешће на крају Т2 2019. године у: премији животних осигурања (90,0%), премији неживотних осигурања (65,1%), укупној имовини (76,8%), као и у броју запослених (68,1%).

Графикон 1.1.1. Структура друштава за осигурање Србије према власништву
(у Т2 2019. год.)

Графикон 1.1.2. Билансна сума друштава за осигурање Србије према власништву
(у Т2 2019. год.)

Извор: Народна банка Србије.

¹ Извештај је базиран на подацима које су друштва за осигурање дужна да достављају Народној банци Србије, а чија исправност није била предмет непосредне контроле Народне банке Србије. При анализи тржишта осигурања потребно је имати у виду да су промене у овом извештају посматране у односу на податке друштава за осигурање која су имала дозволу у Т2 2018. године.

² Једно друштво за неживотно осигурање се у четвртном тромесечју 2018. године припојило другом друштву за неживотно осигурање.

Остали учесници на тржишту

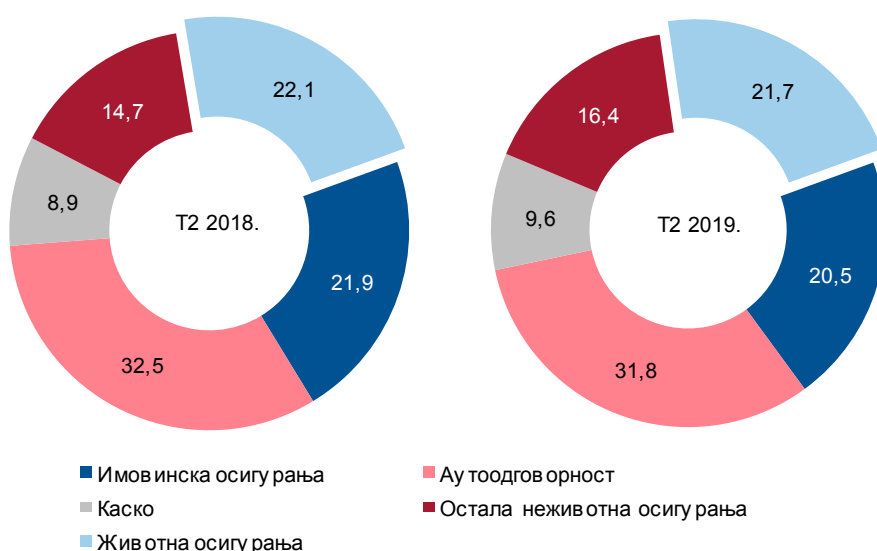
Поред друштава за осигурање, на тржишту послује и: 16 банака, седам давалаца финансијског лизинга и један јавни поштански оператор, који су добили сагласност за обављање послова заступања у осигурању, затим 92 правна лица (друштва за посредовање у осигурању и друштва за заступање у осигурању), 83 заступника у осигурању (физичка лица – предузетници) и 4.449 активних овлашћених лица за обављање послова заступања, односно послова посредовања у осигурању.

1.2. Структура портфеља осигурања

Укупна премија у Т2 2019. године износила је 53,7 млрд динара (456 млн евра или 518 млн америчких долара),³ што је за 2,9% више него у истом периоду претходне године.

У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 78,3%, док се учешће животних осигурања благо смањило – са 22,1% у Т2 2018. године на 21,7% у истом периоду текуће године, што је последица ниског номиналног раста премије животних осигурања у односу на Т2 2018. године.

Графикон 1.2. Укупна премија према врстама осигурања (у Т2 2018. и Т2 2019., у %)

Извор: Народна банка Србије.

³ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јуна 2019. године.

Посматрано према врсти осигурања, структура премије у Т2 2019. године слична је структури у истом периоду 2018. године. Највеће учешће у укупној премији имало је осигурање од одговорности због употребе моторних возила (осигурање од аутоодговорности) – 31,8%. Затим следе животна осигурања са 21,7%, имовинска осигурања са 20,5% и осигурање моторних возила – каско са 9,6%.

Премија неживотних осигурања у Т2 2019. године виша је за 3,4% него у истом периоду 2018. године. Премија осигурања од аутоодговорности забележила је скроман раст од 0,8%, премија осигурања моторних возила – каско 11,2%, премија осигурања од последица незгоде од 7,7%, док је премија имовинских осигурања смањена за 3,6%.

Осигурање од последица незгоде, које, између осталих, обухвата и обавезна осигурања као што су осигурање путника у јавном саобраћају и осигурање запослених од повреда на раду и од професионалних обољења, у Т2 2019. године бележи учешће од 2,9%.

Ако се упореде учешћа премије добровољног здравственог осигурања у Т2 2018. године и у Т2 2019. године, уочава се његов раст са 4,2% на 5,2%, праћен номиналним растом ове премије од 27,8%. При томе, пет друштва за осигурање покрива чак 88,2% овог сегмента тржишта.

У Т2 2019. године, у поређењу с Т2 2018. године, није промењен редослед на ранг-листи пет највећих друштава за осигурање, посматрано према висини укупне премије, премије неживотних осигурања и премије животних осигурања, која у наведеним премијама свих друштава за осигурање учествују са 77,7%, 79,7% и 82,9%, респективно.

Концентрација на тржишту, мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају билансних сума свих друштава за осигурање, умерена је и на крају Т2 2019. године износила је 1.287.⁴

---

⁴ Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

Табела 1.2. Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање
(у млн динара, у %)

	30.06.2018.			30.06.2019.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Према критеријуму укупне премије							
Дунав	14390	27,6	1	13907	25,9	1	-
Ђенерали	11568	22,2	2	11473	21,4	2	-
ДДОР	6309	12,1	3	6628	12,3	3	-
Винер	5777	11,1	4	6169	11,5	4	-
Триглав	3132	6,0	5	3541	6,6	5	-
Према критеријуму премије неживотних осигурања							
Дунав	13332	32,8	1	12734	30,3	1	-
Ђенерали	7595	18,7	2	7834	18,6	2	-
ДДОР	5437	13,4	3	5689	13,5	3	-
Винер	3890	9,6	4	3961	9,4	4	-
Триглав	2883	7,1	5	3309	7,9	5	-
Према критеријуму премије животних осигурања							
Ђенерали	3973	34,5	1	3639	31,2	1	-
Винер	1887	16,4	2	2209	18,9	2	-
Граве	1662	14,4	3	1692	14,5	3	-
Дунав	1058	9,2	4	1173	10,0	4	-
Уника жив.	879	7,6	5	967	8,3	5	-

Извор: Народна банка Србије.

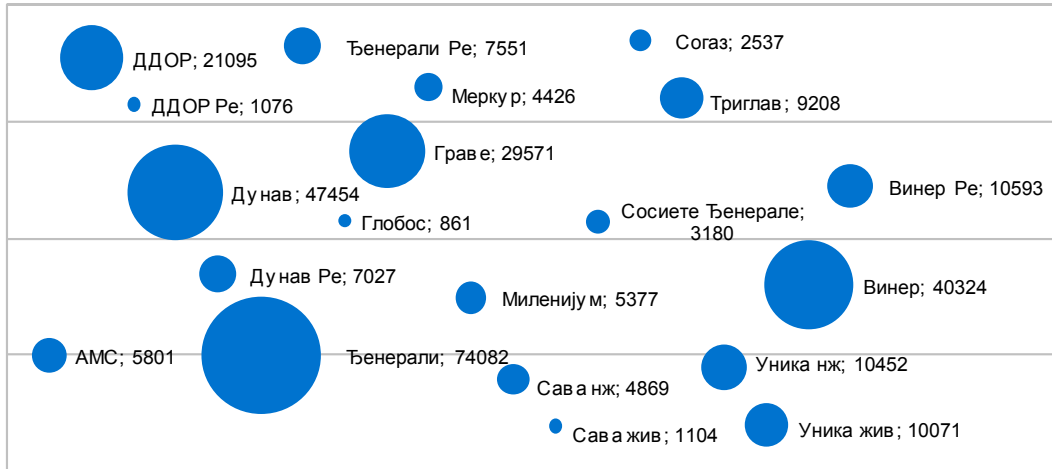
1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање и друштава за реосигурање повећана је за 17,0% у односу на крај Т2 претходне године, на 296,7 млрд динара (2.516 млн евра или 2.859 млн америчких долара) на крају Т2 2019. године.⁵

⁵ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јуна 2019. године.

Графикон 1.3.1. **Билансне суме друштава за осигурање**
(на дан 30.06.2019., у млн RSD)

Извор: Народна банка Србије.

У Т2 2019. године није промењен редослед на ранг-листи пет највећих друштава за осигурање, посматрано према висини билансне суме, која у укупној билансној суми свих друштава за осигурање учествују са 78,6%.

Табела 1.3. **Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање према критеријуму билансне суме**
(у млн динара, у %)

	30.06.2018.			30.06.2019.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Ђенерали	61703	26,0	1	74082	27,4	1	-
Дунав	42921	18,1	2	47454	17,5	2	-
Винер	36700	15,4	3	40324	14,9	3	-
Граве	27548	11,6	4	29571	10,9	4	-
ДДОР	19378	8,1	5	21095	7,8	5	-

Извор: Народна банка Србије.

Структура активе

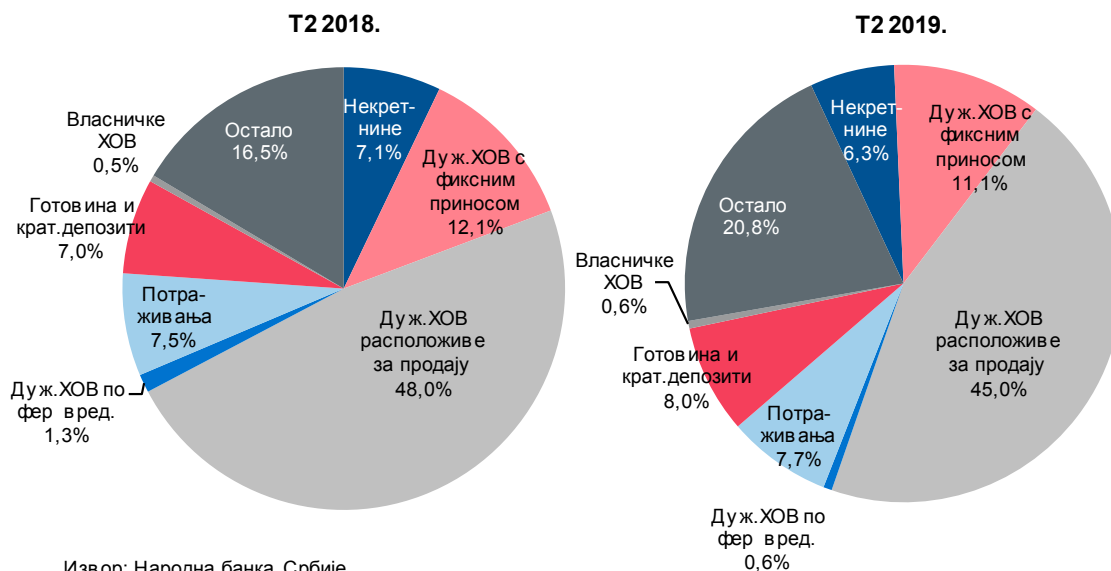
У структури активе друштава за осигурање и друштава за реосигурање, са стањем на дан 30. јуна 2019. године, највећи део односио се на дужничке хартије од вредности, и то дужничке хартије од вредности расположиве за продају (45,0%), с фиксним приносом (11,1%) и које се исказују по фер вредности кроз биланс успеха (0,6%). Иза њих следе техничке резерве које падају на терет

саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара (12,2%), готовина и краткорочни депозити (8,0%), потраживања (7,7%), некретнине, постројења и опрема (6,3%), власничке хартије од вредности (0,6%) и остало.

У поређењу са истим периодом претходне године може се закључити да дужничке хартије од вредности, иако смањују, задржавају претежно учешће у Т2 2019. године са 56,7%, док су техничке резерве које падају на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара (као део категорије „Остало”⁶ у Графикону 1.3.2) повећале своје учешће, што је последица велике имовинске штете саосигураних код два друштва за осигурање и реосигураних код два друштва за реосигурање.

Графикон 1.3.2. Структура aktive
(на дан 30.06.2018. и 30.06.2019.)

Структура пасиве

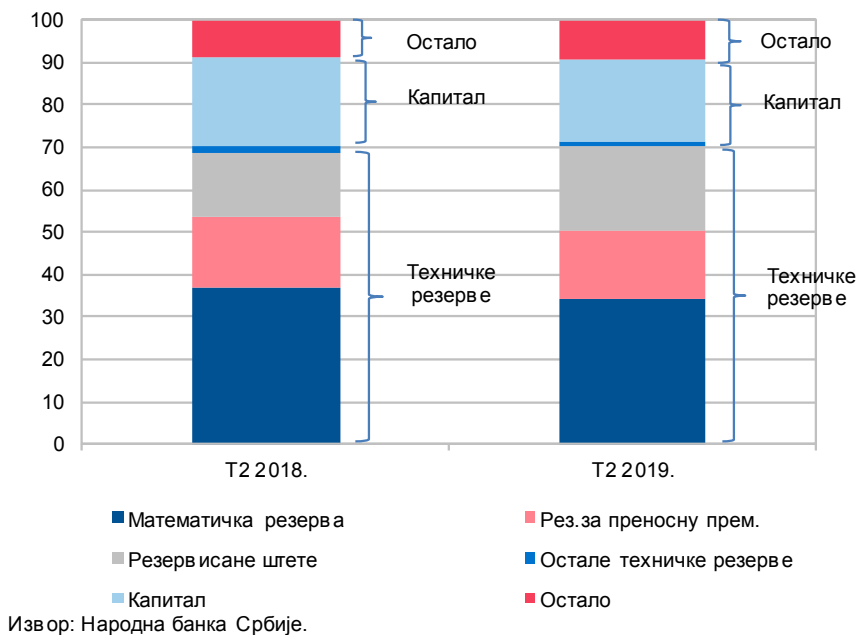
На крају Т2 2019. године, у структури пасиве техничке резерве исказују учешће од 71,6%, а капитал учешће од 19,2%.

⁶ Остало обухвата: нематеријална улагања, гудвил, софтвер и остала права, учешћа у капиталу, остале дугорочне финансијске пласмане (осим дужничких ХоВ с фиксним приносом), остала дугорочна средства, одложена пореска средства, залихе, стална средства намењена продаји, остале ХоВ у оквиру финансијских пласмана, остале краткорочне финансијске пласмане, порез на додату вредност, АВР и техничке резерве које падају на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара.

У односу на крај Т2 претходне године, капитал у износу од 55,8 млрд динара бележи раст по стопи од 6,1%, а техничке резерве у износу од 208,1 млрд динара раст од 19,0%, као последице резервације поменуте велике штете. Математичка резерва задржава најзначајније учешће у техничким резервама, са стопом раста у Т2 2019. године од 8,9%.

Техничке резерве у континуитету бележе и номиналан и реалан раст.

Графикон 1.3.3. Структура пасиве
(у %)

2. Показатељи пословања

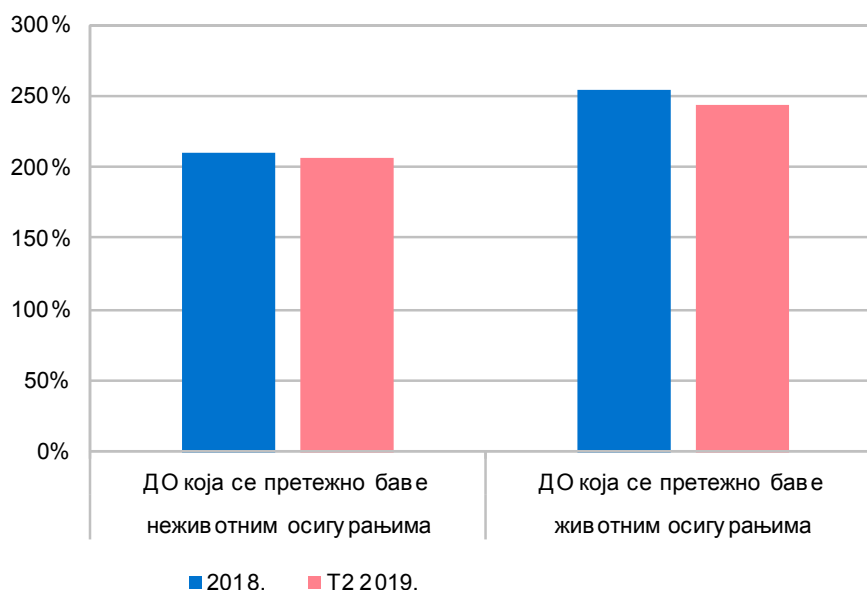
2.1. Адекватност капитала

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности техничких резерви за преузете обавезе из осигурања, као и од испуњености услова који се односе на адекватност капитала, а утврђени су као однос захтеване и расположиве маргине солвентности.

Расположива маргина солвентности сектора осигурања (друштва за осигурање и друштва за реосигурање), на дан 30. јуна 2019. године, у Републици Србији износила је 40,6 млрд динара, а захтевана маргина солвентности 18,4 млрд динара. На нивоу свих друштава за осигурање у Републици Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима*, **основни показатељ адекватности**

капитала (однос расположиве и захтеване маргине солвентности) износио је 206,9%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 243,0%.

Графикон 2.1 Адекватност капитала друштава за осигурање

2.2. Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, тј. **рацио теже утрживе активе**, на крају Т2 2019. године био је на задовољавајућем нивоу и износио је 16,9% (16,3% на крају 2018. године). На промену вредности овог показатеља утицао је већи раст наведених облика активе од раста саме активе.

Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведени показатељ је благо смањен – са 3,8% на крају 2018. године на 3,6% на крају Т2 2019. године.

2.3. Инвестирање средстава техничких резерви

Да би се заштитили интереси осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремено исплатила штета, није довољно само да се формира адекватан ниво техничких резерви већ и да се средства техничких резерви улажу на начин који

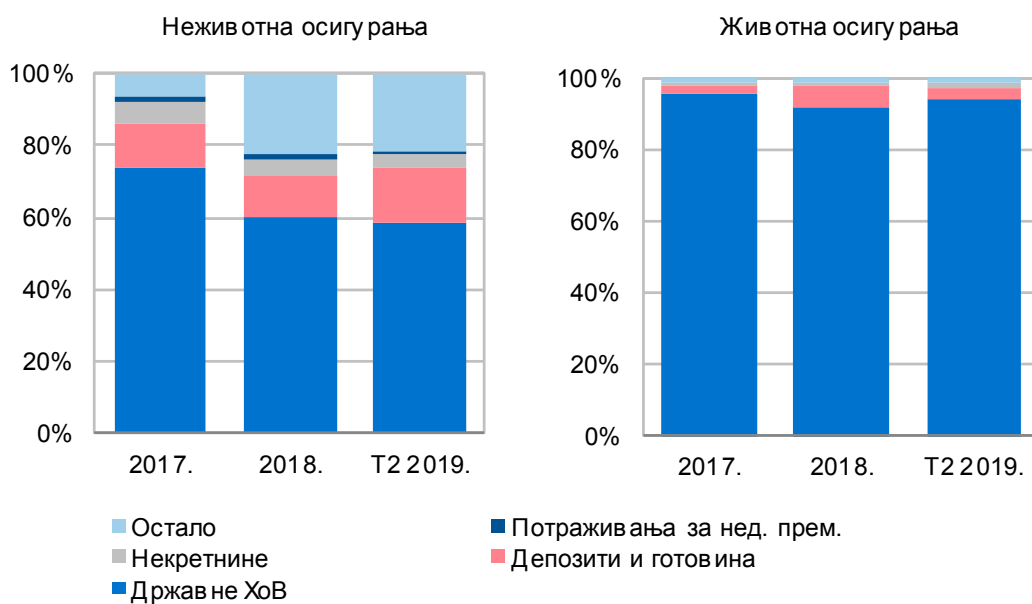
обезбеђује очување и увећање њихове реалне вредности, како би се створили услови за измирење преузетих обавеза из осигурања у целини и у року како у садашњем, тако и у будућем периоду. Да би било способно да одговори својим обавезама, друштво је дужно да средства инвестира водећи рачуна о профилу ризика и лимитима толеранције ризика (квалитативним и квантитативним), применом своје инвестиционе политике.

У друштвима за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, као и друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања*, у Т2 2019. године пун износ средстава техничких резерви инвестиран је у прописане облике имовине.

Посматрано укупно у Републици Србији за сва друштва за осигурање, средства техничких резерви *неживотних осигурања* у Т2 2019. године највећим делом су била уложена у државне хартије од вредности – 58,7%, а затим у техничке резерве на терет саосигураваача, реосигураваача и ретроцесионара – 19,7%, депозите код банака и готовину – 14,9%, некретнине – 4,0% и потраживања за недоспеле премије – 1,1%. У поређењу са 2018. годином, задржана је структура инвестирања ових средстава, одређена значајним номиналним порастом техничких резерви на терет саосигураваача, реосигураваача и ретроцесионара (део категорије „Остало” у Графикону 2.3), као последица поменуте велике имовинске штете.

У структури инвестирања средстава техничких резерви *животних осигурања*, најзаступљеније је улагање у државне хартије од вредности са 93,9%, док су депоновање код банака и готовина заступљени са свега 3,5%.

Графикон 2.3 Структура инвестирања средстава техничких резерви

Извор: Народна банка Србије.

2.4. Профитабилност

На профитабилност друштава за осигурање указује вредност **комбинованог рација у самопридржају** (однос збира меродавних штета и трошкова спровођења осигурања, у самопридржају према меродавној премији у самопридржају). Вредност овог рација испод 100% указује на способност друштава за осигурање да из прикупљене премије исплате штете и покрију настале трошкове, док се за вредности овог показатеља изнад 100% претпоставља да друштва при одређивању висине премије узимају у обзир и потенцијалне приходе од инвестирања на финансијском тржишту и тржишту непокретности, што их излаже тржишним ризицима. Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* вредност комбинованог рација у самопридржају смањена је са 89,2% у T2 2018. године на 83,3% у T2 2019. године. На повољно кретање овог рација утицао је, с једне стране, раст меродавне премије у самопридржају, а с друге стране, пад збира меродавних штета и трошкова спровођења осигурања, у самопридржају, као последице пада трошкова спровођења осигурања неживотних осигурања, што је значајан показатељ резултата предузетих активности Народне банке Србије на унапређењу тржишта осигурања.

2.5. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора водити рачуна и о усклађености средстава и обавеза по рочности, као и о утрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава, пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

Показатељ усклађености ликвидне aktive и обавеза⁷ у сектору осигурања (друштва за осигурање и друштва за реосигурање), који је у Т2 2019. године износио 129,9%, говори у прилог довољности ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза у сектору осигурања.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима на крају Т2 2019. године бавило се десет друштава за осигурање, што је непромењен број у односу на исти период претходне године.

Премија осигурања од аутоодговорности у Т2 2019. године виша је за 0,8% него у истом периоду претходне године.

Концентрација портфеља у овом сегменту благо је смањена, с обзиром на то да у Т2 2019. године три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривају 66,9% тржишта, док су у истом периоду претходне године та друштва покривала 67,6% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља за Т2 2019. године и истог периода 2018. године издвајају се следеће промене у посматраном периоду:

- На тржишту Републике Србије пословало је 20 друштава за осигурање, што је за једно друштво мање него у истом периоду претходне године, уз благо повећање броја запослених на 10.959 по стопи од 2,4%;
- Билансна сума сектора осигурања расла је за 17,0% и износи 296,7 млрд динара;

---

⁷ Ликвидна актива, у овом извештају обухвата: финансијске пласмане, готовину, депозите код банака и остале непоменуте дугорочне финансијске пласмане, док обавезе обухватају: краткорочне обавезе, пасивна временска разграничења, резервисане штете и друге техничке резерве осигурања до годину дана.

- Капитала је порастао за 6,1% и износи 55,8 млрд динара;
- Техничке резерве су повећане за 19,0%, на 208,1 млрд динара, као и инвестирање пуног износа средстава техничких резерви у прописане облике имовине у животним и у неживотним осигурањима;
- Укупна премија је повећана за 2,9% и износи 53,7 млрд динара;
- Учешће неживотних осигурања од 78,3% у укупној премији и даље је доминантно. Премија неживотних осигурања порасла је за 3,4%, при чему осигурање од аутоодговорности, осигурање моторних возила – каско и добровољно здравствено осигурање бележе раст, док имовинска осигурања бележе пад;
- Животна осигурања су смањила учешће у укупној премији са 22,1% на 21,7%, уз бележење номиналног раста ове премије од 1,3%.

Постојећим прописима којима се уређује делатност осигурања у Републици Србији створени су предуслови за значајан корак ка даљој конвергенцији стања сектора осигурања у Републици Србији нивоу развоја тог сектора у Европској унији. Наиме, спроведене су поједине одредбе Солвентности 2 које се односе на квалитативне захтеве другог стуба (систем управљања који обухвата четири кључне функције: управљање ризицима, систем интерних контрола, интерну ревизију и актуарску функцију, као и сопствену процену ризика и солвентности – *ORSA*, супервизију засновану на процени ризика, *fit & proper* захтеве при лиценцирању субјеката надзора и др.).

Озбиљне промене регулаторног оквира у области надзора сектора осигурања тек се очекују са усклађивањем прописа с Директивом о дистрибуцији осигурања и с применом Солвентности 2.

Директива о дистрибуцији осигурања доноси решења којима се ближе утврђује надзор и управљање производима осигурања како би се обезбедило да ти производи одговарају стварним потребама корисника. Поред тога, ова директива прописује начин информисања корисника и вршење дистрибуције производа осигурања, чиме се унапређује ниво заштите права и интереса корисника услуге осигурања.

Ефективан режим солвентности усклађен са економским приступом који се заснива на ризицима у складу је с развојем у другим деловима финансијског сектора, нарочито банкарским. С тим у вези, ради даљег унапређења регулативе пруденцијалног надзора, у предстојећем периоду очекује се усклађивање са Директивом Солвентност 2, која ће обезбедити подстицаје друштвима за (ре)осигурање да на одговарајући начин мере ризике којима су изложени у свом пословању и њима управљају, како би и надаље била обезбеђена стабилност сектора осигурања.

Завршетком прве фазе стратешки опредељених активности на примени Солвентности 2 – анализе усклађености регулативе, спровођењем активности

које су у току, а у оквиру су друге фазе – процене ефеката примене, као и преласком на усклађивање регулаторног оквира, као треће фазе, обезбедиће се још виши ниво стабилности сектора осигурања и заштите корисника услуга осигурања најкасније до приступања Републике Србије Европској унији.